

PROSLOV

Ova knjiga Matičine biblioteke *Inozemni kroatisti* sadrži priloge proučavanju hrvatskoga jezika redovite profesorice u miru Humboldtova sveučilišta u Berlinu i bivše direktorice Instituta za slavistiku na tom sveučilištu Barbare Kunzmann-Müller. Riječ je o jednoj od najagilnijih i najproduktivnijih kroatistica odnosno slavistica u Njemačkoj, koja nas je zadužila velikim brojem raznovrsnih radova, napose s područja gramatike. Posebno treba upozoriti na njezin priručnik gramatike hrvatskoga jezika objavljen 2002. godine pod naslovom *Grammatikhandbuch des Kroatischen unter Einschluss des Serbischen* (prvo izdanje 1994, drugo prošireno izdanje 1999), koji je naišao na vrlo dobar prijem pa se upotrebljava u većini sveučilišta s njemačkoga govornog područja.

Ova se knjiga sastoji od dva dijela. Prvi je dio prijevod knjige *Die kroatische Sprache der Gegenwart. Beschreibung der Hauptwortarten nach grammatischen Kategorien* (*Suvremeni hrvatski jezik. Opis glavnih vrsta riječi prema gramatičkim kategorijama*) koju je Barbara Kunzmann-Müller objavila u Hamburgu 2016. godine kod izdavača Helmut Buske Verlag GmbH. Ta knjiga sadrži opis kategorijalnoga ustrojstva hrvatskoga jezika predstavljen kategorijama koje su svojstvene glavnim vrstama riječi, tj. imenicama, pridjevima i glagolima. Taj je opis izrazito kontrastivne naravi i namijenjen je prije svega govornicima njemačkoga jezika (posebice, naravno, studentima) koji uče hrvatski jezik kao strani. Prijevod te knjige međutim vrlo će dobro poslužiti i studentima germanistike u nas, zatim svima onima koji uče ili proučavaju hrvatski jezik kao strani

odnosno svima onima koji hrvatskome jeziku pristupaju s kontrastivnoga stajališta. Tu knjigu prevela je kolegica Nikolina Palašić.

Drugi dio ove knjige sadrži četiri relativno novije popularno pisane rasprave kolegice Kunzmann-Müller koje se posebno odnose na suvremeni hrvatski jezik. Riječ je o raspravama koje se tiču leksikološke i leksikografske problematike, leksičkih i gramatičkih osobitosti glagola *davati/dati* te jezičnih promjena u suvremenom hrvatskom jeziku. To su rasprave »Opis sinsemantičkih riječi u rječniku – izazov leksikologiji i leksikografiji«, »Jednojezični rječnik i nenativni govornik«, »Glagol *davati/dati* – leksička ili gramatička jezična jedinica?« te »Tipovi jezičnih promjena u suvremenom hrvatskom jeziku« (podatke o mjestu i vremenu objavljivanja tih rasprava v. u Bibliografiji)

Kad je riječ o kolegici Kunzmann-Müller, treba posebno naglasiti da se ona osim problematike vezane za hrvatski jezik bavi i općegramatičkim pitanjima te, moglo bi se reći, jezikoslovnom slavistikom u cjelini, posebice problematikom slovenskoga, bugarskoga i ruskog jezika. Bavila se također teorijskim i praktičnim pitanjima leksikologije i leksikografije spomenutih jezika, pa je između ostaloga suautorica rječnika *Russisch-Deutsches Wörterbuch* iz 1967. godine te suautorica i suurednica velikog rječnika Njemačke akademije *Deutsch-Russisches Wörterbuch*, I–III (Berlin, 1983/84, 1989, 1991). Urednica je također većeg broja tematskih zbornika u kojima je zastupljena i kroatistička problematika. Tako npr. zbornik, objavljen 2000. godine u Berlinu pod naslovom *Die Sprachen Südosteuropas heute. Umbrüche und Aufbruch*, sadrži čak pet priloga koji se izravno odnose na hrvatski standardni jezik.

Profesorica Kunzmann-Müller aktivno je prisutna i u našoj sredini. Dolazi redovito u Hrvatsku, a bila je i voditeljica zajedničkoga znanstvenog hrvatsko-njemačkog kontrastivnog projekta. Osim toga redovito objavljuje u hrvatskim publikacijama (u časopisima ili raznovrsnim zbornicima) na hrvatskom ili na nje-

mačkom jeziku, npr. u *Suvremenoj lingvistici, Filologiji*, u časopisu *Fluminensia* (Rijeka) itd.

Kolegica Barbara Kunzmann-Müller najviše se bavi gramatičkom problematikom, posebno kategorijalnom gramatikom te sintaksom i semantikom. Ta je problematika kod nje u prvom planu i onda kad piše deskriptivne rasprave, i onda kad je njezin pristup usmjeren kontrastivno i/ili tipološki (tada je u pravilu riječ o kontrastivnom opisu jednoga ili više slavenskih jezika u odnosu na njemački), i onda kad raspravlja o aktualnim jezičnim promjenama u pojedinim slavenskim jezicima, pa čak i onda kad se bavi leksikološkom odnosno leksikografskom problematikom (i onda je naime u prvom planu opis gramatičke naravi pojedinih riječi, posebice npr. suznačnih, sinsemantičkih).

Od konkretnih prinosa opisu hrvatskoga jezika treba svakako upozoriti na brojne njezine doprinose uspješnome opisu: suprotnih (adverzativnih) konstrukcija, funkcija i značenja veznika, napose suprotnih, odnosa između nezavisnosloženih i zavisnosloženih rečenica, različitih vrsta nepunoznačnih glagola i nepunoznačnih (sinsemantičkih) riječi uopće, bezličnih odnosno pasivnih i/ili medijalnih konstrukcija, izražavanja kvantitativnih odnosa, izražavanja gradacijskih značenja, aktualnih jezičnih promjena vezanih za kategoriju (ne)određenosti ili za dijatezu itd.

Posebna vrijednost studija i rasprava kolegice Kunzmann-Müller sastoji se u tome što ona pojedine gramatičke pojavnosti hrvatskoga jezika, zahvaljujući svome širokom slavističkom i uopće lingvističkom znanju, smješta u širi kontekst, tj. u odnos s analognim ili neanalognim pojavnostima u drugim slavenskim, posebno južnoslavenskim jezicima. Osim toga ona pažljivo prati suvremena teorijski i metodološki relevantna zbivanja u germanistici, pa rezultate germanističkih proučavanja uspješno primjenjuje prilikom gramatičkoga opisa pojedinih slavenskih jezika.

Ovaj izbor iz bogatog i raznovrsnoga jezikoslovnog opusa kolegice Barbare Kunzmann-Müller bez ikakve će sumnje dobro doći svima onima koji se u nas bave gramatičkim pitanjima hrvatskoga standardnoga jezika, ali i svim slavistima jezikoslovcima, dijelom čak i germanistima odnosno općim lingvistima. Osobno bih volio da on bude shvaćen i prihvaćen i kao znak zahvale naše sredine za sve ono što kolegica Kunzmann-Müller već godinama radi na promicanju kroatistike u Njemačkoj, ali i kao znak zahvale cjelokupnoj njemačkoj jezikoslovno usmjerenoj kroatistici odnosno slavistici, u kojoj je studij hrvatskoga jezika i njegova gramatičkoga ustrojstva od samih početaka slavističkih istraživanja pa sve do danas zauzimao i zauzima vrlo istaknuto mjesto.

Ivo Pranjković